

Jødene og erstatningene

Vardnes
27/6-97

Si en løgn ti ganger og folk tror den, sa Hitler, men en kommer raskere til målet med halvsannheter.

Det var nazistene som gjorde jødene til syndebukker, det store flertall av nordmenn tok avstand fra nazistenes jødetrakaseringer. Det nordmenn flest kan lastes for, er passivitet. Men det er mange hederlige unntak, bl.a. fam. Staal Eggen som reddet fire av Becker-familien fra den visse død i Auschwitz.

At hjemmefronten skulle ha brukt opp familien Beckers formue, er løgn - eller i beste fall en mager halvsannhet. Med det forbehold at jeg har mangelfull kjennskap til saken, vil jeg likevel forsøke å kommentere den.

Først bør nevnes: En del av etterkrigstidas forståelse på seg opptrer som fagfolk på ting de ikke har greie på, og utdeler skyld og uskyld etter eget for-godtbefinnende. Mange vet simpelthen ikke hva krig er fordi de selv aldri har opplevd krig. I krig rekvirerer de krigførende parter nødvendigheter hvis de ikke kan fremskaffes på andre måter. Tyskeme gjorde det, de allierte gjorde det. Jeg antar at hjemmestyrkene også gjorde det, dog i svært liten grad.

Av Becker-familiens formue var det ca. 50.000 kroner som

nazistene ikke fikk kloa i. Det var, så vidt meg bekjent, disse midlene hjemmefronten brukte. Om eller hvorvidt det er grunn til å beskjemmes over det, er ikke jeg kompetent til å vurdere; det var mye som sto på spill den gang, og takk skjebnen for at vi ble kvitt både tyskeme og nazistyre. Derimot er det god grunn til å beskjemmes over at det gikk 35 år før erstatning ble gitt.

Men hva ga nazistene i erstatning? Både David og Louis døde i Auschwitz. De fikk ikke engang unnskyldning for nazipøblenes (hirdens) trakassering og mishandling.

Russerfangenes skjebne er saken fullstendig uvedkommen, men det er trist at disse skjebnene kynisk brukes for å fremme egne interesser.

I 1945 var russerfangenes skjebne ukjent. Norge hadde dertil små muligheter for å ta seg av disse etter fem år med krig, tysk okkupasjon og nazistyre, halve Nord-Norge fullstendig rasert, store ødeleggelser ellers i landet, størstedelen av produksjonsutstyret nedslitt. Mens russerfangene var i Norge, fikk de minst like grusom behandling som den som ventet dem hjemme i Russland. Se f.eks. «Norge i krig» bind 4 s. 116 og bind 8 s. 202.

En kan gi tyskerne skylda for dette, det er så, men også nordmenn var med - NS-folk, hjemkomne frontkjempere og andre medløpere, og enkelte av disse opptrådte visstnok mer bestialske enn herrefolket selv. Kanskje ikke å undres over, for i alle fall tidligere SS-soldater var ikke uten erfaring.

For relativt kort tid tilbake blei hemmelige engelske arkiver gjort tilgjengelige. Disse inneholder rapporter fra tyske militære sjefer ved russlandsfronten (engelskmennene hadde klart å tyde kodemeldingene) - lite hyggelig lesing, men egentlig ikke overraskende. Iflg. disse rapportene deltok norske SS-soldater i massakrer på både jøder og russiske krigsfanger - og til oppdragsgivernes tilfredshet. Så vidt meg bekjent har ingen hjemvendt SS-soldat fortalt om dette - og det er godt forståelig.

Til slutt et par sitater fra noen NS-barns bøker. Fra Eystein Eggen: «Gutten fra Gimle» s. 24: «Slike folk (fælingen Rinnan) ville de ikke ha noe med å gjøre, fikk Inger-Cecilie Stridsklev... forklart av sin mor... Vi NS-barn fra Trøndelag vet at virkeligheten... hadde vært helt annerledes».

Ja, en kan sannelig komme til gale konklusjoner hvis en ikke

har evne eller vilje til å være kritisk - også til det ens egne kan fortelle.

Boka til Wanda Heger er av en annen type enn førstnevnte. Wanda var voksen da krigen begynte, og hun sympatiserte aldri med ideene til sin far Johan B. Hjort. Hjort var en av stifterne av NS og nestleder de første åra, seinere fjernet av Quisling (slik diktatorer pleier å gjøre når de føler sin egen posisjon truet). Men sine nazisympatier og Tysklands-beundring beholdt Hjort helt fram til 41/42. Fra Wanda Heger: «Hver fredag foran porten» s. 12: «Etter hvert falt det et skjell fra hans øyne, han så at rettssakene (nazistenes folke-domstol)... bare var et skuespill».

De aller fleste har heldigvis fått skjullet fra øynene, og etter min erfaring er det ytterst få NS-barn som sympatiserer med sine foreldre. Men de som har gått med skjell for øynene i 50 år eller mer, må nok dessverre regne med å ta skjullet med seg i graven. En får bare håpe at de ikke klarer å påvirke den oppvoksende slekt - nazisme og fascisme har vi sannelig fått mye mer enn nok av, kommunisme også for den saks skyld.

Kjell Ødegård

114443